

УДК 37.018.46

Б. І. Бабенко,
*кандидат технічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
Державний науково-дослідний інститут митної справи*

С. С. Осатюк,
*заступник начальника відділу інформаційного та технічного забезпечення
Департамент спеціалізованої підготовки
та кінологічного забезпечення Міністерства доходів і зборів*

І. М. Дворнічена,
*молодший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
Державний науково-дослідний інститут митної справи*

ЗНАЧЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ У ЗДІЙСНЕННІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИЦЬ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. З метою забезпечення реалізації положень Стратегії державної кадрової політики на 2012-2020 роки, схваленої Президентом України від 01.02.2012 № 45/2012 Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів (далі – Департамент) постійно приділяє увагу модернізації системи підвищення рівня компетентності персоналу Міністерства доходів і зборів України (далі – Міндоходів) за різними формами навчання, в т.ч. і без відриву від роботи [1-8, 14-15].

Саме для вдосконалення інформаційно-технічного забезпечення системи безперервного підвищення рівня компетентності працівників митниць Міндоходів, діяльність Департаменту спрямовано на удосконалення власного програмно-інформаційного комплексу «Електронний навчально-методичний кабінет» (далі – ПІК) [9-13].

Даний ПІК відповідає сучасним формам організації навчального процесу, вимогам, встановленим нормативно-законодавчими актами до післядипломної освіти [10], та

забезпечує своєчасну віддалену навчальну, методичну та практичну допомогу працівникам митниць Міндоходів з питань організації професійного навчання [5, 7, 11-12, 15].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури з проблем дистанційного навчання (далі – ДН) дозволив встановити, що дистанційна освіта реалізується за інформаційними та педагогічними технологіями з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи слухачів зі структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді [7].

Дослідженню особливостей забезпечення дистанційного супроводу професійного навчання повнотекстовими навчальними матеріалами представленими в електронному вигляді присвячено роботи багатьох фахівців галузі інформаційних систем України і Росії, зокрема – Антонова К.В., Воровського Ф.С., Кагаловського М.Р., Могиленко О.Н., Муковоз О.П., Слесаренко В.Д., Селевко Г.К., Ясенова І.С. та ін. [1-4, 6, 8, 12-15].

Відомо, що робота з електронними засобами навчання дозволяє користувачам отримати максимальний ефект у засвоєнні матеріалу. А правильно побудований навчальний процес, з урахуванням психолого-педагогічних особливостей забезпечує творче й активне опанування фахівцями знань, умінь та навичок, необхідних для професійної діяльності і дає можливість досягти необхідної якості професійного навчання [9, 11-13].

Метою написання статті є обґрунтування доцільності використання ПІК в інтегрованої системі забезпечення навчального процесу Департаменту, в контексті оновлення системи підвищення рівня компетентності працівників митниць Міндоходів.

Результати досліджень. Сучасні вигоди щодо створення сприятливих умов функціонування безперервної системи професійного навчання передбачають не тільки збереження, доступ та широке використання освітніх електронних ресурсів для забезпечення професійного росту працівників митниць Міндоходів, але й повномасштабне використання існуючих та власних телекомунікаційних технологій шляхом: підвищення рівня знань слухачів; підтримки системи професійного навчання своєчасною та якісною навчально-методичною, мультимедійною та нормативно-законодавчою інформацією протягом професійної діяльності; модернізації існуючого ПІК як перспективного напрямку забезпечення функціонування безперервної системи професійного навчання у сфері митної справи, на який покладається функція збору, збереження та представлення відповідної інформації користувачам; інтегрування модернізованого ПІК, як постачальника масиву необхідного інформаційного ресурсу до корпоративної інформаційно-аналітичної системи Міндоходів [1-12].

З метою удосконалення системи підвищення кваліфікації працівників органів доходів і зборів викладачами та фахівцями Департаменту розроблено і впроваджено низку програмно-інформаційних комплек-

сів та навчально-методичного забезпечення (за всіма формами навчання). Всі вони в першу чергу, спрямовані на:

- забезпечення організації і впровадження дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку;
- використання «кейс» і Web-технологій дистанційного навчання;
- автоматизований збір, актуалізацію та збереження навчальних матеріалів, тестових завдань та формування вмісту «кейсів» і Web-технологій дистанційного підвищення кваліфікації;
- автономне оцінювання знань слухачів та працівників митниць Міндоходів;
- впровадження навчального консультативного порталу «Культурні цінності. Запобігання незаконному переміщенню культурних цінностей» (з питань порядку збереження, правил переміщення, ідентифікації опису культурних цінностей, посилення до бази даних Інтерполу та зразків культурних цінностей музею Департаменту);
- запровадження в систему підвищення рівня компетентності керівного складу митниць Міндоходів навчальних модулів прикладного характеру, зокрема, з питань формування лідерства, мистецтва ведення переговорів, технологій публічних виступів, взаємодії з громадськістю [13] тощо.

В основу власних дистанційних технологій Департаменту покладено технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [6-8, 14-15].

Завдяки інтеграції розроблених інноваційних технологій – елементів ДН та програмно-інформаційних комплексів в процес підвищення кваліфікації працівників митниць Міндоходів, сформовано передумови щодо створення Інтегрованої системи забезпечення навчального процесу Департаменту та її долучення до інформаційно-аналітичної мережі Міндоходів. Ця система сьогодні дозволяє здійснювати взаємодію між учасниками навчання та сервером Головного центру дистанційного навчання Департаменту (рис.1), що базується на ви-

користанні власних інформаційно-комунікаційних технологій, дозволяє забезпечити необхідний рівень якості знань слухачів та зорієнтована на створення умов:

- супроводу традиційної і дистанційної форм навчання, в т.ч. для забезпечення рівного, відкритого і віддаленого доступу до якісного навчання всім працівникам митниць Міндоходів, які мають на професійному рівні виконувати обов'язки та завдання, реалізовувати функції держави;
- зменшення часових та фінансових витрат пов'язаних із оволодінням знаннями, уміннями та навичками;
- «розгортання загальної відомчої бази програмно-інформаційних комплексів забезпечення підвищення кваліфікації» працівників митниць Міндоходів, в т.ч. і за дистанційною формою навчання.

Характеризуючи програмне забезпечення ДН Департаменту, слід зазначити, що його систему було створено відповідно до Положення про дистанційне навчання в системі професійної підготовки працівників [11].

Таким чином, до власних розробок забезпечення системи ДН Департаменту, які стали основою Інтегрованої системи забезпечення навчального процесу, насамперед, необхідно віднести такі програмно-інформаційні комплекси, як:

1. «Навчально - тематичні плани» - <http://10.10.0.10/dyst/library/teacher/home/index.php> .
2. «Дистанційне навчання» за:
 - «Кейс технологією», <http://172.20.21.75/navch/dyst/n/>;
 - «Веб технологією», <http://172.20.21.75/navch/dvst/n/home/index.php>.

Рис. 1. Схема забезпечення віддаленого доступу персоналу митниць Міндоходів до Головного центру дистанційного навчання – ПК «Навчально-методичний кабінет», з використанням корпоративної інформаційно-аналітичної мережі відомства

3. «Залікове тестування», http://172.20.21.75/test/test_dn/.

4. «Залікове тестування для самоперевірки з іноземних мов», http://172.20.21.75/library/metod_cabinet/test/index.php.

5. «Культурні цінності, запобігання незаконному переміщенню», <http://172.20.21.75/library/museum/>.

6. «Інтернет – Відеоконференція», <http://videoconf.center.km.ua>.

7. «Професійний форум», 172.20.21.75/contact/forum/.

8. «Чат», <http://172.20.21.75/contact/chat/index.php>.

9. Інформаційно-пошукова система «Бібліотека». (http://172.20.21.75/library/metod_cabinet/library/):

Електронний каталог бібліотеки

Електронна бібліографічна картотека

Інформаційно-аналітична картотека.

10. ПІК «Електронний навчально-методичний кабінет», http://172.20.21.75/library/metod_cabinet/home/index.php та інші.

Важливим кроком щодо здійснення ДН і забезпечення доступу територіально віддалених працівників митниць Міндоходів від навчального ресурсу стали мережеві комплекси, такі як ПІК «Електронний навчально-методичний кабінет» та Інформаційно-пошукова система «Бібліотека», що містить такі каталоги:

- «Професійних програм та навчально-тематичних планів». В ПІК створено унікальну сервісну можливість доступу до навчально-тематичних планів, лекційних та інших навчально-методичних матеріалів, відповідно до інтересів та інформаційних запитів користувачів;

- «Електронний каталог бібліотеки» – каталог на електронному носії, який подає зміст книжкового і електронного фонду бібліотеки Департаменту. В даний час в електронному фонді бібліотеки налічується понад 800 примірників електронних книг;

- «Електронно-бібліографічна картотека», в яку внесено нормативно-правові документи щодо порядку здійснення митної справи;

- «Інформаційно-аналітична картотека» – представлено опис періодичних видань.

Відмінною рисою розроблених і впроваджених програмно-інформаційних комплексів забезпечення ДН Департаменту, в порівнянні з системами ДН навчальних закладів податкової справи («Прометей», «Moodle», «Акадекс» та ін. інтерсервісне забезпечення) [4], в першу чергу є їх митна направленість.

ПІК є певною базою даних (сервером)-основним дидактичними засобом дистанційного навчання [10, 16], що містить навчально-методичну інформацію щодо забезпечення навчання та процесу самоосвіти (лекції, законодавство, практикум). Даний інструмент є досить корисним, оскільки, містить в собі навчальний ресурс, крім того є абсолютно безкоштовним.

Результати проведеної мережевої апробації комплексу основних інформаційних розділів, зазначених в навігаційному меню ПІК (зафіксовано біля 60 тис. звернень) підтвердили: безумовну зацікавленість організаторів професійного навчання без відриву від роботи (12,4%) та користувачів наявними електронними ресурсами (74%); популярність ресурсів ПІК, пов'язаних з їх освітньою самостійною роботою та професійною діяльністю (60,7%); потребу ресурсної бази, як зручного інструменту вибіркового отримання знань та віртуальних повнотекстових навчальних електронних матеріалів.

Висновки. Отже, впровадження й використання ПІК «Електронний навчально-методичний кабінет» в процес підвищення рівня професійної компетентності персоналу митниць Міндоходів відповідає вимогам реалізації Стратегії державної кадрової політики на 2012-2020 роки, Стратегії розвитку Міндоходів України на 2013-2017 рр., наказу Міндоходів України «Про організацію підвищення рівня професійної компетентності працівників територіальних органів Міндоходів України» та пріоритетним завданням Міндоходів щодо подальшого створення сприятливих умов професійного розвитку, системної роботи щодо вивчення норм податкового та митного законодавства працівників органів доходів і зборів та удосконалення системи професійної під-

готовки працівників митниць Міндоходів України.

ПК є тематичним комплексом, спрямованим на забезпечення засобами навчання системи підвищення рівня компетентності персоналу митниць Міндоходів, зокрема, тих які навчаються за дистанційною формою навчання, а його удосконалена база даних, в режимі онлайн, надає можливість територіально віддаленим користувачам здійснювати цілодобовий пошук інформації та отримувати її незалежно від часу і місця знаходження.

«Візитівкою» удосконаленого ПК став його інтерфейс, який дозволив об'єднати процеси каталогізації, адміністрування та представлення відомчим користувачам навчальних та наукових ресурсів через реальний віддалений доступ з їх робочих місць. Для багатьох з них це основне джерело необхідних навчальних ресурсів, які не мають друкованого аналога. Практична реалізація дистанційної підтримки навчання, стала можливою, завдяки створенню і використанню інтегрованого комунікаційно-освітнього простору Департаменту та інтегрування його в корпоративну аналітично-інформаційну мережу Міндоходів.

При цьому, ПК здатний здійснювати функції постачальника масиву навчаль-

но-методичної та нормативно-законодавчої інформації. Водночас він є мобільним і потужним інструментом віддаленого забезпечення навчання за всіма формами навчання. Окрім того, ПК актуалізований і зручний для навчання за 21 категорією осіб, які навчаються. Він також надає своїм користувачам інформацію з питань вивчення англійської та інших іноземних мов за відповідним професійним спрямуванням. Виключає відповідний фінансовий супровід провадження професійного навчання, зокрема за дистанційною формою.

Таким чином, користувачам даного ПК відкрито новий рівень можливостей щодо їх дистанційної підтримки (забезпечення) відповідними навчальними ресурсами – масивами навчально-методичної та нормативно-законодавчої інформації.

Подальше удосконалення власних мережевих інформаційних засобів системи забезпечення безперервного підвищення рівня компетентності персоналу митниць Міндоходів, в умовах швидкоплинної інформації, сприятиме зміцненню кадрового потенціалу та здійсненню практичних кроків щодо створення єдиного інформаційного навчально-методичного ресурсу Міндоходів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Б.І. Реформування системи підвищення кваліфікації на основі модернізації та впровадження «Електронного навчально-методичного кабінету» / Бабенко Б.І., Заяц В.В., Пархоменко В.М. // Вісник Академії митної служби України. – 2012. - № 2 (48). – С. 108-113.
2. Бабенко Б.І. Сучасні технології дистанційного супроводження професійного навчання митних органів [Електронний ресурс] / Бабенко Б.І., Заяц В.В., Пасєка П.В. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnadps/index.html>.
3. Бабенко Б.І. Шляхи електронної підтримки системи підвищення кваліфікації посадових осіб митних органів / Бабенко Б.І., Пархоменко В.М., Корнійчук О.О. // Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації : збірник тез наук.-практ. конференції. – Хмельницький : ХУУП, 2013. – С. 20-23.
4. Борисовська Ю.О. Аналіз сучасних платформ дистанційного навчання [Електронний ресурс] / Ю.О. Борисовська, О.С. Козлова. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vkhdtu/2010_2/05_007.pdf
5. Про Національну програму інформатизації [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 04.02.98 № 74/98-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>.

6. Іваницька Т. Інформаційний простір бібліотеки: нові технології-нові можливості / Т. Іваницька // Вища школа. – 2011. – № 4. – С. 116.
7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні : [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 04.02.98 № 74/98-ВР]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
8. Могиленко О.Н. Технологія створення електронної бібліотеки / О.Н. Могиленко // Бібліотеки й асоціації в змінному світі: нові технології й нові форми співробітництва : збірник тез між нар. конф. – М., 2002. – С. 76-79.
9. Положення про Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 18.03.2013 №141/2013]. – Режим доступу : www.liga.net.
10. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17.01.02 № 2984-III]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
11. Про затвердження Положення про дистанційне навчання в системі професійної підготовки працівників Державної митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [затверджено Державною митною службою України 12.03.09 № 222]. – Режим доступу : <http://www.ligaweb.customs.gov.ua/lzch/ch/document/0F6A06H9>.
12. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 01.02.12 № 45/2012]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>
13. Про організацію підвищення рівня професійної компетентності працівників територіальних органів Міндоходів у другому півріччі 2013 року [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 09.08.13 №341]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua>
14. Слесаренко В.Д. Разработка электронной библиотеки кафедры вуза [Електронний ресурс] / Слесаренко В.Д., Заволодько А.Э., Никитина Л.А.. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/soi/2008_1/Slesar.pdf
15. Ченцов В.В. Дистанційне навчання працівників митних органів України як складова процесу професіоналізації [Електронний ресурс] / В.В. Ченцов. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010-2/doc/1/06.pdf
16. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] : наказ [затверджено Міністерством освіти України 02.07.93 № 161]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG173.html.

Бабенко Б.І., Осатюк С.С., Дворнічена І.М. Значення телекомунікаційних засобів у здійсненні дистанційної підтримки системи підвищення рівня професійної компетентності працівників митниць Міндоходів України

Анотація. У статті представлені результати реалізації «Стратегії державної кадрової політики на 2012-2020 роки» в напрямі подальшого створення сприятливих умов для безперервного професійного росту посадових осіб митних органів, шляхом удосконалення програмно-інформаційного комплексу «Електронний навчально-методичний кабінет» (ПК), як постачальника масиву навчально-методичної й нормативно-законодавчої інформації, інтегрованого в онлайн-простір відомчої електронно-автоматизованої інформаційної системи (САІС).

Ключові слова: посадові особи (користувачі), система професійної підготовки, дистанційний супровід навчального процесу та самостійної роботи, інформаційні технології, відомча електронно - автоматизована інформаційна система, електронний каталог.

Бабенко Б.И., Осатюк С.С., Дворниченa И.М. Значение телекоммуникационных средств в осуществлении дистанционной поддержки системы повышения уровня профессиональной компетентности работников таможен Миндоходов Украины

Аннотация. В статье представлены результаты реализации «Стратегии государственной кадровой политики на 2012-2020 года» в направлении дальнейшего создания благоприятных условий для непрерывного профессионального роста должностных лиц таможенных органов, путем усовершенствования программно-информационного комплекса «Электронный учебно-методический кабинет» (ПИК) как поставщика массива навчально-методической и нормативно-законодательной информации, интегрированного в онлайн-пространство ведомственной электронно-автоматизированной информационной системы (ЕАИС).

Ключевые слова: должностные лица (пользователи), система профессиональной подготовки, дистанционное сопровождение учебного процесса и самостоятельной работы, информационные технологии, ведомственная электронно-автоматизированная информационная система, электронный каталог.

Babenko B., Osatyuk S., Dvornichena I. The value of telecommunications in the implementation of remote support system enhance the professional competence in the Customs Houses of the Ministry of Revenues and Duties

Summary. The article presents the results of implementation of the «Strategy of the State Human Resource Policy in 2012-2020» in the direction of further creation of favorable conditions for the continuous professional growth of customs officials, by improving the software complex «Electronic resource site» as a supplier of an array of educational and regulatory and legislative information integrated into the online space of the unified automated information system.

Keywords: officials (users), system of professional education, distance support of the training process and independent work, information technologies, unified automated information system, electronic catalogue.

Стаття надійшла 3.10.2013 р.

